

TVRDOŠÍN

NOVINY VŠETKÝCH OBČANOV MESTA

MAREC 1992

CENA 2 KČS

Do pozornosti...

"Áno, veľa sa zmenilo, ale ľudia zostali rovnakí;

lenže teraz vieme lepšie, kto je kto.

Kto je slušný, bol slušný vždy; kto bol verným je verný i teraz.

Kto sa točí s vetrom, točil sa s vetrom i prv.

Kto myslí, že teraz prišla jeho chvíľa, myslel vždy iba na seba.

Nikto sa nestáva prebehlikom, kto ním nebol vždy;

kto mení vieru, nemal žiadnu; človeka neprerobíš, iba sa ti vyfarbí.

Národ neprerobíš, iba že by si na to mal sláročia;

len davy môžeš viesť dnes tak a zajtra tak.

Kto nenávidí, mal v sebe tú nenávisť vždy; kde by sa v ňom odrazu vzala!

Kto slúžil, bude slúžiť d'alej; kto chcel dobro, bude zas chcieť dobro.

Ani vôľa sa nemení.

Nepozerať sa do tváre, ktorá sa zmenila; nikto sa nestane krajší tým, že zmenil tvár.

Tvrdá skúška je i tvrdým poznaním. Budúci foliant našich dejín o tejto dobe bude

mať jeden podtitul:

"Kto bol kto. I dobrá pamäť patrí k tým stálym veciam, ktoré sú a budú potrebné".

/Karel Čapek, 4. decembra 1938/

Ing. I. Šaško na sneme starostov a primátorov

V stredu 11. 3. 1992 sa v Bratislave konal Celoslovenský snem starostov a primátorov obcí a miest. Zúčastnili sa na ňom aj takmer všetci starostovia a primátori z Oravy, medzi nimi aj ich predseda Ing. I. Šaško. V diskusii poukázal na súčasné problémy samosprávy, štátnej správy, tvorby zákonov, no najmä problematiku súčasného života Oravy. Z jeho príspevku vyberáme:

Mnohí z vás určite poznáte pieseň Na Orave dobre, na Orave zdravo. Neviem, v ktorej dobe to platilo, no dnes určite neplatí ani jedno ani druhé... Naša odvaha ísť pracovať na posty starostov či primátorov v tomto období rozhodla iba preto, že sme ani netušili čo nás čaká. Niečoby sme sa báli na Orave práce s ľuďmi, či výstavby nejakej čističky, kanalizácie, alebo nebudaj mali strach z pravice alebo ľavice. To vôbec nie. No sledovať našich priateľov nielen z Oravy v parlamentoch FZ či SNR, ktorí nás kfmia zákonmi, smernicami, nariadeniami, rozpočtovými zákonmi, či inými výtvormi zákonov, ktoré hneď na najbližšom zasadnutí hrdo iniciujú a žiadajú zákonnú úpravu a pritom sa tvária, že sú najmúdrejší, že sú neomylní, či nebudaj si poradia už aj bez voličov, ktorí ich potlačili na teplé miesta v Prahe či Bratislave. Čo je horšie, máme také tušenie, že si plánujú pre najbližšie voľby rozhodnúť všetko tak, ako budú oni chcieť, pričom normálny človek je zasa mimo hry, je v aute, čiže v hľadisku ako divák.

My však musíme zabezpečiť a udržať miestnu demokraciu i na regionálnej úrovni samosprávy tak, aby miestne orgány mali možnosť účasti v domácej politike a legislatíve, ktorá sa nás priamo dotýka. Musí tu byť rovnocenný partner vláde, ktorý by presadzoval záujmy samosprávy ako základných článkov tohoto štátu, čiže našich miest a obcí. Malo by tu byť možno že aj ministerstvo pre samosprávu, ktoré by svojimi právomocami zastupovalo naše záujmy, bolo by pri tvorbe našich zákonov, no najmä by počúvalo hlas ľudu, ktorý dnes tento štát prostredníctvom parlamentu či vlády nechce načúvať. Zdá sa mi, že kedysi vyslovená myšlienka prezidentom Novotným, že Oravu je potrebné rýchlo zalesniť a chovať tam medveďe, sa môže čo nevidieť naplniť. Ja to ale teraz

myslím obrazne, pretože už ani tým lesom sa na Orave nedarí a medveďe tie nebudú mať čochvíľa čo zrať. Máme veľké obavy, pretože už dnešná situácia na Orave nie je dobrá, čiže je zlá. Viaceré podniky vyhlásili bankrot a tie, ktoré ešte žijú prepustili všetko čo prepustiť mohli a fungujú iba silou vôle. Poľnohospodárske družstvá už meľú z posledného a potravinová výroba už nemá z čoho vyrábať, v obchodoch pribúda luxusný zahraničný tovar, pričom ľudia chodia maximálne do potravín pre základnú poživinu. Chcel by som aj touto formou naznačiť nášmu centru, že ak si myslí, že na Orave sú nejakí, takzvaní, tak nech si láskavo poopravia svoj názor o Orave s dodatkom, že Orava vždy patrila Slovensku a aj bude patriť. Sme si však vedomí, že sami zmôžeme veľmi málo, no bez vzájomnej spolupráce celého Slovenska, ktorého každý kút má svoje prednosti i problémy, by to dopadlo ešte horšie.

Nechcem tu polemizovať z čoho žije Orava a z čoho Bratislava, to je vecou a povinnosťou parlamentu a vlády, aby sa postarala o všetkých pri zachovaní spravodlivosti i spolupatričnosti celého Slovenska. Chceme vysloviť presvedčenie za všetkých Oravcov, že spoločne nedopustíme, aby sa splnilo želanie Novotného, či to, aby ľudia z Oravy museli odchádzať za prácou do belgických baní. No po viacerých neblahých skúsenostiach i osudoch Oravy, ktorá vždy bola najďalej od centra, chceme požiadať už aj tých budúcich zodpovedných, aby rozvoj Slovenska, ktorý vždy bude regulovaný štátom a jeho daňovým systémom, že chceme rovnocenne kráčať a žiť na našom Slovensku pri vzájomnom porozumení a dôvere s príslušnými istotami a zárukami...

- jmb -

Z OBSAHU ČÍSLA

- Zasadalo mestské zastupiteľstvo (strana 2)
- Obnovia sa tvrdošínske jarmoky (strana 2)
- Aj v tiesni sa dá spoločensky žiť (strana 3)
- HOMO = ČLOVEK + JOGA = SYSTÉM CVIČENÍ (strana 4)
- Tvrdosín má už aj detské divadlo (strana 5)
- Spoločenská rubrika (strana 6)

Priestorové problémy základného školstva

So vznikom alternatívneho školstva ako zdravej konkurencie doterajšiemu školskému systému v našom regióne i v našom meste, v súvislosti s rozhodnutím rodičov o založení základnej cirkevnej školy, vznikol problém priestorového riešenia. A v nadväznosti na tento problém - aj ďalšie čiastkové problémy, samozrejme. Rozhodnutie padlo, žiadosť o založenie bola včas odoslaná, určená už bola budova doterajšej ZŠ Tvrdosín na Školskej ulici. Vzhľadom na to, že bolo potrebné hľadať riešenie aj pre deti, ktoré sa do ČŠ nehlásili, ktoré by vlastne museli dochádzať z opačného konca mesta do ZŠ na Medvedzí, na návrh primátora Ing. I. Šaška bolo prijaté nasledovné riešenie:

1. Urýchlene začať s výstavbou samostatného objektu ZŠ v meste v priestoroch doterajšieho dreveného pavilónu pri ZŠ /už je zrúcaný/.
2. Vytvoriť náhradné priestory, t. j. min. 8 tried na dobu najviac 1 školského roka v starej časti mesta. Doporučuje sa 2 triedy v Dome detí a mládeže, 3 triedy v Klube dôchodcov pri hoteli Limba, 1-2 triedy - v priestoroch Mestského úradu, resp. SEVAK-u.
3. Obrátiť sa s výzvou na rodičov a občanov mesta, aby v maximálnej miere pomohli pri výstavbe nového objektu školy, ktorá bude alternatívna popri novovznikajúcej ČŠ v priestoroch doterajšej ZŠ v meste na Školskej ulici. O priebehu výstavby, ako aj riešení alternatívneho školstva vás budeme prostredníctvom našich novín priebežne informovať.

- jmb -

Záujem o spoluprácu v obchode a turistike

Z obojstrannej iniciatívy primátorov miest Suchá Beskidzka - mgr.inž. Ryszarda Listwaná a Tvrdošín - Ing. Ivana Šašku došlo k prvému osobnému kontaktu v stredu 29. 1. 1992 návštevou desaťčlennej delegácie zo Suchej Beskidzkej v Tvrdošíne.

V priebehu jedného dňa sa oboznámili s prácou a organizačným systémom Mestského úradu, Mestského kultúrneho strediska, Technických služieb, Mestského podniku SLUMEX a pod. Zaujímali sa najmä o možnosti obchodu a turistického ruchu v Tvrdošíne a jeho okolí.

Vo štvrtok 5. marca Mestský úrad Tvrdošín návštevu opätovoľ. A tak jeho pracovníci zodpovední za jednotlivé úseky činnosti vrátane riaditeľov Mestského podniku SLUMEX, Technických služieb mesta Tvrdošín a Mestského kultúrneho strediska absolvovali celodennú šnúru zoznamovania sa s

Mestským úradom v Suchej Beskidzkej, obhliadky dvoch Združení závodných škôl, obhliadky mestských častí, čističky odpadových vôd, obdoby Technických služieb mesta, mestského strediska kultúry, mestského rínku i niektorých reštauračných a ubytovacích zariadení. Obdobne, ako to absolvovali Poliaci u nás. Uvažovanú spoluprácu chceme rozvíjať okrem družobných vzťahov najmä v oblastiach školských a kultúrnych stykov mládeže i dospelých, obchodných stykov, zdravotníctva a pod. v prospech obyvateľov oboch miest.

Sľubne sa rozvíjajú aj kontakty s holandským mestočkom NIEUWKUIJK v rámci pripravovanej spolupráce, ktorá by sa mohla začať návštevou tamojšieho starostu pána B. J. STRAATSMA v Tvrdošíne v najbližších týždňoch.

- jmb -

List nášho čitateľa

VZÁCNÁ SPOMIENKA

Pri usporadúvaní starých rodinných písomností dostala sa mi do rúk moja stará legitimácia "riadneho člena

Maticy slovenskej v Tučianskom sv. Martine". Dátum vystavenia svedčí o tom, že som sa riadnym členom stal roku 1938, teda viac než pred polstoročím, ešte ako študent. Členské číslo som mal 38 505.

Ako veľmi dávno to bolo! A ako veľmi si túto legitimáciu cením! Je to predovšetkým z dvoch príčin: po prvé je to milá spomienka na mladosť, po druhé je vo mne istý pocit hrdosti, že som už ako mladík bol členom národnej ustanovizne, ktorá sa po všetky roky svojej existencie ako skutočná matka starala o duchovný rozvoj národa, o zachovanie a prehlbovanie národného povedomia Slovákov. A nebolo to pre ňu vždy ľahké a samozrejme.

I keď v tých niekoľkých desaťročiach, ktoré potom preleteli, bolo moje členstvo v Matici z rôznych príčin formálne prerušené, v duchu som vlastne nikdy neprestal cítiť sa jej členom. A som rád, že som sa v tejto dobe, pri zmenených pomeroch opäť mohol ako staronový člen do Maticy vrátiť. Pritom moja stará maticná legitimácia mi zostane navždy vzácnou relikviou, o to vzácnejšou, že sú na nej podpisy dvoch slávnych kultúrnych osobností našej histórie, správcu "baťku" Škultétyho a tajomníka J. C. Hronského.

J. Pollák

Už sú v kalendári

Obnovia sa tvrdošínske jarmoky

V Kalendári trhov a pútí na rok 1992 sú zaevidované aj obidva tvrdošínske jarmoky - májový i septembrový. Prvý sa uskutoční už nie v jednom dni, ako minulého roku, ale v dvoch dňoch - štvrtok a piatok 7. a 8. mája 1992. Po minuloročných skúsenostiach a pripomienkach samotných trhovníkov i majiteľov atrakcií by dvojdňový jarmok mal prilákať viac rôznorodých záujemcov, čo je iste aj v záujme obyvateľov nášho mesta a jeho okolia. Nadväzujúc na tradície pravidelných tvrdošínskych jarmokov sa Mestský úrad trvale zamýšľa nad ich ďalšou organizáciou. Zvažuje napríklad poriadať pravidelné trhy, podobné tým v Novom Targu.

Sme si vedomí, že požadovaná úroveň môže byť dosiahnutá až po určitom čase. Zo začiatku pôjde najmä o pravidelnosť zo strany trhovníkov, ale aj verejnosti s

Zasadalo mestské zastupiteľstvo

V stredu 26. februára rokovali poslanci Mestského zastupiteľstva o čerpaní rozpočtu mesta v roku 1991, o akciách, ktoré splnilo oddelenie výstavby v r. 1991 a o predpokladoch plnenia v I. polroku 1992.

Mestské zastupiteľstvo hodnotilo plnenie hospodárskych výsledkov Mestského podniku SLUMEX, Technických služieb mesta Tvrdošín a Mestského bytového podniku, správu o činnosti komisie podnikateľskej a správy mestského majetku a finančnej komisie. Zvlášť bola hodnotená kontrolná činnosť za rok 1991. Značná diskusia sa rozvinula okolo priorit plynofikácie mesta, dielčích problémov jednotlivých mestských častí v súvislosti so správami riaditeľov SLUMEX-u, TS a bytového podniku.

Na rokovaní bol prítomný aj prednosta Obvodného úradu Tvrdošín Ing. J. Dilong, ktorý v diskusii predstavil ObÚ a oboznámil prítomných s organizačnou štruktúrou i niektorými činnosťami /napr. že od 15. 2. 1992 vydávajú IČO živnostníkom, alebo že do septembra 1993 má byť v platnosti nový zákon o územnom členení SR a pod./, ale aj odpovedal na otázky viacerých poslancov, týkajúce sa zlepšenia spolupráce medzi ObÚ a MsÚ Tvrdošín. Informoval tiež, že k dnešnému dňu je v okrese Dolný Kubín 9200 nezamestnaných, z toho 1143 v obvode Tvrdošín. Takmer 40 minút trvala diskusia okolo zriaďovania Základnej cirkevnej školy v Tvrdošíne a problémov, ktoré v tejto súvislosti vznikli. Potom bolo hlasovaním o jednotlivých bodoch prijaté uznesenie, ktoré o. i. schvaľuje Všeobecné záväzné nariadenie č. 1/92 o Mestskej polícii a nového kronikára J. Bašistu.

- jmb -

predpokladom rastúcej kultúrnosti až do obdobia, keď sa obchod a služby v meste dostanú na patričnú kultúru a ekonomickú úroveň. Záujemcom o predajné miesta oznamujeme, že poplatok za jeden stánok na jeden deň je 250 Kčs. Za menší stolík alebo menšie miesto je poplatok na jeden deň 150 Kčs. Pravdaže, našou snahou bude aj vytvorenie pravej jarmočnej atmosféry prostredníctvom primeranej výzdoby jarmočného miesta i primeranej propagácie prostredníctvom mestského rozhlasu, plagátov, kultúrnych programov. Perspektívne pôjde aj o snahu skultúrnenia predaja nepripustením gýčovitých výrobkov, alebo "ležiakov" a iného brakového tovaru, ale aj prizývaním zaujímavejších atrakcií pre deti i dospelých.

- jmb -

SPONZORI Večera ľudí dobrej vôle

1. IHEROS - reklamná a propagačná služba
reliéf Svätá rodina /120 Kčs/
2. Juraj Lúčan - výroba a predaj mäsových
výrobkov - pražská šunka /300 Kčs/
3. OLVIJA - predajňa drogerie - Ariel /150 Kčs/
Biomat /150 Kčs/
4. Celušák - čalúnicтво - pánsky spray Charlie
/240 Kčs/
5. Potravinový balíček u Pavlika - potravinový balíček
/100 Kčs/
6. RD Tvrdošín - 1 fúra maštalného hnoja,
hrable, živé jahňa
7. Ing. Pavol Kameník - Uhoľné sklady - vrece
dreveného uhlia, 0,5 t hnedé uhlie
8. Jozef Ženčuch - Novbyt - taburetka
/500 Kčs/, drobné upomienkové predmety
/200 Kčs/
9. Predajňa ALLES - náušnice + náramok /150
Kčs/
10. Drevoindustria - drevená bedňa /300 Kčs/
2 dosky na krájanie potravín /100 Kčs/
11. PNZZ - granulované krmivo /250 Kčs/
12. Ex-ex-ex - spodné sexy prádlo /130 Kčs/
13. Veľkovýkrmňa ošipaných Zábiedovo
- tepelný žiaric /500 Kčs/
14. STS Trstená - koleso Bantam 16x4 /600 Kčs/
15. Cestné stavby Tvrdošín - murárske náčinie
/250 Kčs/
16. Mliekárňu Tvrdošín - syrové balíčky 3x
/250 Kčs/
17. Firma Stavona - cestovná taška /250 Kčs/
18. SLUMEX - vrece toaletného papiera
/288 Kčs/
19. PANAX mgr. Zaičková - švédské byliny
+ čaje /250 Kčs/
20. TRIAL Tvrdošín - 3 ks dáždnyky /390 Kčs/
21. Kvetinárstvo Baránek - soška /100 Kčs/
keramická súprava /100 Kčs/, kytica kvetov
/150 Kčs/
22. Ing. Peter Polónyi - 4 sady pohárov
/600 Kčs/
23. Mestský úrad Tvrdošín - grafický list mesta
24. Reštaurácia ABBA - darčekový kôš
/250 Kčs/
25. Technické služby Tvrdošín - celoročný
odvoz smetí zdarma /195 Kčs/
26. Mária Stašniaková a kolektív - torta, grilo-
vané kurča

SUPER CENA

27. Tesla Orava š. p. Nižná - prenosný televízor
MERKUR /2750 Kčs/

EXTRA CENA

28. FC TOUR a firma Hudák - zájazd do
Turecka pre 1 osobu
v dobe od 12. 3. - 16. 3. 1991 /1350 Kčs/
plyšová chobotnica /250 Kčs/

MIMORIADNA CENA pre miss plesu

29. Súkromná autoškola Jantošík - vodičský
kurz skupiny "B" 2450 Kčs/
30. Firma TRIAL Tvrdošín - auto značky
PORSCHE /38 Kčs/

POZÝVAME VÁS NA NÁKUP DO PODNIKOVEJ PREDAJNE TESLA ORAVA, š. p.

↓
Dom služieb
027 44 Tvrdošín - Medvedzie
☎ 0847/2528

Za výhodné ceny tu dostanete všetky typy farebných televíznych prijímačov
zn. TESLA ORAVA, satelitné komplety a ďalšie výrobky podniku!

Využite nami poskytované služby:

- predaj televízorov na splátky TELORA SERVIS,
- predaj na všetky druhy pôžičiek
- predaj náhradných dielov na televízne prijímače
- záručný a pozáručný servis
- poradenská služba

K POHODE VÁŠHO DOMOVA televízor značky

Aj v tiesni sa dá spoločensky žiť

Za všetky úvodné slová k "Spoločenskému večeru ľudí dobrej vôle" v piatok 28. februára 1992 citujeme z úvodného textu scenára J. M. Bašistu, ktorý prečítal moderátor večera P. Koňuch:

"Zámerné ho nenazývame ples, lebo nad čím už budeme v dnešných časoch plesať? Podnikatelia podnikajú a neplesajú, daňové úrady zdaňujú a neplesajú, zamestnaní pracujú a neplesajú, nezamestnaní nepracujú a tiež neplesajú". A dodal: "Iba poslanci Federálneho zhromaždenia si môžu dovoliť plesať. Takže poďme si my len pekne krásne všetci v dobrej vôli spoločensky posediť, zabaviť sa s manželkou, manželom, priateľmi a známymi či hosťami".

Hoci účastníci večera vedeli, že za tých 60 Kčs vstupného bude aj kultúrny program aj večera aj hudba, predsa len väčšina neupravidlo očakávala predaj a najmä žrebovanie tomboly s atraktívnymi cenami. Nechýbali medzi nimi také, ako čítateľ televízor, zájazd so Turecka, či vodičský kurz zdarma, ale aj celý rad ďalších veľmi kvalitných cien. Pravdaže, nebolo to úplne zdarma, lebo moderátor pocíto robil reklamu každému "sponzorovi". Ich úplný zoznam uvádzame na inom mieste tohoto čísla mestských novín, čím tiež plníme jednu z podmienok dohody.

Večer bol plný prekvapení v duchu rozvíjajúcich sa vzťahov trhového mechanizmu s pozdravmi 13-ročného saxofonistu Miloša Bašistu zo Základnej umeleckej školy Trstená, folklórneho súboru Spiežovec s novonacvičeným šarišským tancom, vystúpením niektorých členov úspešného mládežníckeho divadla "Ka" a kvalitnou hudbou trojice F. Pučaľ, R. Fartel, P.

Tretina zo skupiny KREDIT. Ale žrebovanie tomboly na dvakrát bolo predsa len vrcholom večera až do štvrtej hodiny ránej. Aj to len na "vyšší" zásah, keď sa muzikantom pokazila časť elektroniky, čo spôsobilo značné obmedzenie rytmiky. Inak by sa večer určite končil až za svaťania. I tak však pracovníčky Mestského úradu a pracovníci Mestského kultúrneho strediska mali dosť práce s "uzávierkou", ktorá pre viacerých z nich znamenala odchod domov až v dopoludňajších hodinách nasledujúceho dňa.

Podľa odozvy sa Spoločenský večer ľudí dobrej vôle vydaril k spokojnosti väčšiny prítomných, ale najmä výhercov cien.

Pred Popolcovou stredou, kedy sa začína pôst, to však ešte nebolo všetko, lebo Mestské kultúrne stredisko pripravilo v priestoroch bistra Kultúra na sídlisku Medvedzie na utorok 3. marca "Pochovávanie basy". Obnovilo tým niekdajšiu /aj/ tvrdošinskú tradíciu, aj keď na prvýkrát "len" v malom. Akcia mala u informovaných obyvateľov úspech a viacerí sa naozaj prišli iba pozrieť, ako bude pochovávanie basy zinscenované, otextované a okostýmované, v akom personálnom zložení. Janko Kepšťa - člen Rady starších a pracovník súkromnej firmy PANAX, J. Bašista - riaditeľ MsKS, manželka Marta a Števo Kornaňákovi, manželka Pučaľovci a ostatní už spomínaní členovia skupiny KREDIT sa však zhostili svojich úloh dobre a basu v čase od pol dvanástej do dvanástej v noci úspešne pochovali. S tým, že na budúci rok sa dajú obe akcie dohromady a spravíme z nich spoločenskú udalosť väčšieho významu.

- jmb -

Hľadanie šťastia

Rozmýšľaš, kde rastie
pravé ľudské šťastie
kde kvitnú jeho kvety?
kde jeho hviezda svieti?
Či v trní a chrastí
stretnieš sa so šťastím?
To nikto nepovie ti.

Ak v smútku, v bolesti
idú tvoje cesty,
ak trpiš v ťažkom boji,
žiaľ ide v stopách твоjich,
ak žiješ v sklamaní
a v duši máš rany,
šťastie ich nezahojí.

Ak žiješ bohato,
kopiš striebro, zlato,
pri nohách ti svet leží,
život ti hladko beží:
v bohatstva záplave
šťastie je prchavé.
Bez neho musíš prežiť.

Je však cesta jedna,
cesta zlatá stredná
ku šťastiu túženému,
čistému a pravému:
láska, čo priteká
ku srdcu človeka,
tá dovedie ťa k nemu.

P.

Staré nôty mladých strún

Taký je názov celoslovenského, II. podroháčskeho stretnutia mladých ľudových hudieb a primášov, ktoré sa uskutočnilo v Habovke 24. a 25. apríla 1992. Usporiadateľmi sú AIA CENTRUM Bratislava, Obecný úrad Habovka, primátor mesta Tvrdošín ako predseda Združenia miest a obcí Oravy, Mestské kultúrne stredisko Tvrdošín, Regionálne kultúrne stredisko Dolný Kubín, Národné osvetové centrum Bratislava, Slovkoncert Bratislava, Múzeum hudby SNM Bratislava, Slovenská hudobná spoločnosť Bratislava a Únia mladej slovenskej kultúry Bratislava. Poslaním prehliadky je poskytnúť spoločenský priestor pre porovnanie úsilia pri preberaní, rozvíjaní a šírení hudobných nárečí Slovenska a podporiť toto úsilie ďalšími sprievodnými podujatiami

či programami. Rada odborníkov udelí tým hudbám a sólistom, ktorí najvyššiu naplnia ideu a zmysel celého podujatia - ocenenie "VIDIEČANOVA NÔTA" nazvanú po nedávno zosnulom vychýrenom primášovi Jozefovi Vidiečanovi z Habovky. Tým je vysvetlené aj umiestnenie prehliadky do podroháčskej Habovky. Už v minulom roku sa mohli občania nášho mesta zoznámiť s vynikajúcimi interpretmi ľudových hudobných štýlov - bratmi Muchovcami z Terchovej, Januszom Karpieľom a nechalšovanou goralskou muzikou zo Zákopaného, ľudovou hudbou Richarda Janošína a folklórnou skupinou zo Zuberca, alebo speváčkou Darinou Laščiakovou. (Pokračovanie na 5. strane)

HOMO = ČLOVEK + JOGA = SYSTÉM CVIČENÍ

Takto zjednodušeným výkladom sa najrýchlejšie dostaneme k vysvetleniu zmyslu zloženého slova HOMOJOGA, ktoré si autor a režisér Dušan Vicien alias Vinco zvolil do názvu svojej divadelnej hry - skladačky. Jej premiéra sa uskutočnila v kine Javor v Krásnej Hôrke v sobotu 22. februára 1992 o 18. hodine. Naštudoval ju "mládežnícky" divadelný súbor Ka, známy tým, že v ňom hrajú iba muži, ale najmä tým, že hneď prvými - svojimi vlastnými - hrami Jaroslava Broza "Povraz" a Dušana Vicien "Dodo" upozornili na seba širšiu slovenskú divadelnú verejnosť.

Cvičenie človeka, ale najmä "cvičenie" s človekom, cvičenie zvlášť a človečie tiež zvlášť, vzťah medzi človekom - jedincem a človekom - v zmysle všetci ľudia, voľné rozvíjanie myšlienok z naštudovanej životnej skúsenosti, ale aj z doterajšej vlastnej životnej skúsenosti autora - to boli asi základné východiská k zostaveniu textu hry a tvorivému hľadaniu cieľ k divadelníckemu, inscenačnému podaniu týchto myšlienok divákovi.

Ak si položíme otázku koľko bolo čoho a ak si pozorne prečítame plagát formátu A3 k tomuto divadelnému predstaveniu, zistíme, ako a kde hľadať odpovede. Pokiaľ ide o cvičenie ako pojem, ale aj cvičenie ako činnosť, bolo ho v sobotňajšej inscenácii dost. Aj konkrétnych fyzických výkonov účinkujúcich, aj "cvičenia" v prenesenom význame. Cvičenie so slovami, cvičenie s rekvizitami, s nástrojmi /i hudobnými/, s hercami, ale aj s významami, hereckými divadelnými akciami ako významo-tvornými prvkami /mimochoďom, aj dadaisticko nadrealistickými/.

Najsilnejšou stránkou premiérovej inscenácie bola výtvarná stránka: od drapérie - opony premietacieho plátna a súčasne inovatívnej rekvizity pomalovanej tajomnými i celkom jednoznačnými symbolmi, cez kostýmy, masky, ostatné rekvizity, prácu so svetlom až po nápad s tieňovým divadlom a vcelku šťastným komponentným riešením jeho obrazov.

Dalej akčne nerozvíjaný nápad z čerstvo vyoperovanými vnútornosťami, ktoré potom len ležia na podlahe, vyznieva na konci predstavenia ako tvorivo nevyužitý samoučel.

Druhou výraznou stránkou boli zvuky a hudba z plejbeku, ale najmä živá hudba účinkujúcich priamo z javiska /alebo na konci predstavenia - z hľadiska/, ktorá je divákovi vždy sympatickejšia. Asi aj preto, že sa nedá predimenzovať do fyzicky nepríjemných polôh. Na škodu celkového výrazu a komunikatívosti je nie celkom ujasnená mixáž zvukov. Snaha o podanie vlastného názoru na večnú tému boja dobra so zlom /dr. Faust, Majster Woland.../ a na to, čo napokon zvíťazí, je sympatická, ukrýva však v sebe nebezpečenstvo nepochopenia zo strany časti divákov, ktorých predovšetkým má divadlo oslovovať.

Potreba narušovania konvencií je namieste, ale keď sa robí formou "za každú cenu" málo zrozumiteľnými prostriedkami, môže sa vrátiť inak sympatickým snahám celého kolektívu ako faustovský bumperang. Je však dobré, že mladí vyhlasujú STOP INSITNÉMU DIVADLU a snažia sa o dvíhanie latky náročnosti aj na divákovu pripravenosť. Možnosti tvrdošinského divadelného hnutia sa tým len rozširujú.

J. M. Bašista

J. Á. KOMENSKÝ ODKAZUJE DNEŠKU

Rok 1992 je rokom štvorstého výročia narodenia Jána Ámosa Komenského.

Z množstva už známych citátov z jeho diel tento raz vyberáme nasledovné:

*

Musíme si želať, aby sa všetci ľudia vzdelávali dôkladne, a nie iba povrchno, aby ich vzdelanie smerovalo k pravde, a nie k domnienke alebo k zdaniu, pretože zdanie bez

podstaty nie je na nič, iba na klamanie.

*

Ako je celý svet pre celé ľudské pokolenie od začiatku vekov až do konca školou, tak je pre každého človeka školou každý jeho vek, od kolísky až po hrob. Už nestačí povedať so Senecom: "V nijakom veku nie je neskoro na učenie", ale treba povedať: "Každý vek je určený na učenie a ľudom sú dané tie isté medze pre život aj pre učenie".

*

Všeučiteľ však, aby bol skutočne tým, čím sa nazýva, musí vytýčiť pre

svoju didaktiku trojaký cieľ: I. UNIVERZÁLNOŠŤ, aby sa všetci mohli učiť všetko., II. JEDNODUCHOSŤ, aby sa mohli učiť spoľahlivo spoľahlivými prostriedkami., III. DOBROVOLENOŠŤ, aby sa všetko učili príjemne a radostne, akoby hrou, takže celá činnosť ľudskej výchovy by sa mohla nazvať Škola hrou /Schola ludus/. Čiže, aby som to vyjadril stručne a ako sa hovorí - tromi slovami, učiť všetkých všetko všestranne /omnes, omnia, omnimode/.

*

TVRDOŠÍN má už aj detské divadlo

Ak posudzujeme objektívne svet detí a náš svet, dospelých ľudí, sú jedným spoločným svetom. Dýchame rovnaký vzduch, jeme rovnaký chlieb a chodíme po tej istej zemi. Ak vec začneme ale bližšie skúmať, musíme si dať otázku: aké sú popri zhodách aj odlišnosti? Ako vyzerá tento náš svet veľkých, dospelých v očiach dieťaťa? Dobré, zlé? Nudné, vzrušujúce? Odpudzujúce, lákavo? Zaujímavo? Nad každú pochybnosť: chaoticky a nadmieru zložito. Džungľa komplikovaných ľudí, vecí a činností. A proti prírode a proti spoločnosti. Podľa rozumu a proti rozumu. Mier je hlásaný a vojny neprestávajú. Život je zdokonaľovaný a príroda je pustošená. Čo teda ostáva dieťaťu, malému človeku, ktorý sa chystá žiť ako veľký človek, ako si razíť cestu? Zvládať,

znamená začať sa vedome podieľať na činnom utváraní spoločenskej reality - teda dospievať. Súčasná pedagogika, osveta i rodina si to uvedomujú a snažia sa pomáhať, zapájajú celú sféru kultúry a umenia zvlášť.

Umenie nemá poučovať, ale musí zapáliť cit, burcovať rozum a prebúdzajú fantáziu - a takto prirodzenou cestou pomáhať objavovaniu životných hodnôt. Takéto ciele plní aj divadlo. Detské divadlo sa postupne stáva dramatickou hrou, kde si dieťa osvojuje rôzne zručnosti, hlavne kultúru hovoreného slova, vzťah ku kolektívnosti, mravné normy, estetické čítanie... Uvedomením si týchto a ďalších po porade s vedením MsKS faktov, sme sa rozhodli založiť detský divadelný súbor, v ktorom sa teória má overiť aj v praxi. Do súboru sa prihlá-

sili deti zo ZŠ Medvedzic, a to osem dievčat - siedmačok, a dvaja chlapci z piatej a šiestej triedy. Začali sme s dramatickou výchovou. Postupne sa záujem detí o divadlo zväčšoval a tak sme sa rozhodli naštudovať bábkovú hru, s ktorou sme sa prihlásili aj do okresnej súťaže O erb mesta Dolný Kubín. Súboru sme dali názov "Príšerky". /db/

REDAKČNÝ DODATOK:

Takže po ochotníckom divadelnom súbore KDH s režisérom A. Zmrzecom, divadelnom súbore pri MsKS a ZO ZDOS Tvrdošín a mládežníckom divadle Ka máme aj detský divadelný súbor. Držíme vám deti palce a prajeme veľa úspechov.

- jmb -

Staré nôty mladých strún

(Dokončenie zo strany č. 4)

Aj dnes je pre záujemcov k dispozícii videozáznam z tohto podujatia na Mestskom kultúrnom stredisku Tvrdošín. Urobíme všetko pre to, aby sa do Tvrdošína aj tohto roku dostali tie najlepšie programy pre našich milovníkov folklóru. Kto sa do nich prihlási ešte uvidíme, ale pripravuje sa hudobno-literárno-výtvarno-audiovizuálna kompozícia TRI MÚZY TROCH STOROČÍ a tiež program FOLKOVÉ OZVENY s reflexmi na ľudovú hudbu. Tieto programy rátať sa uvedením na území celého Slovenska od 22. apríla do 8. mája a podľa záujmu možno aj dlhšie. Pokiaľ ide o účasť samotných muzikantov, prihlásiť

sa môžu s hudobným vzdelaním i bez neho, od detských ľudových hudieb a sólistov až po hudby, ktorých dve tretiny členov nie sú starší ako 30 rokov. Ide o sláčikové hudby s tradičnými doplnkovými nástrojmi príslušného regiónu /cimbál, klarinet, heligonka a podobne/ v počte 3 až 8 hudobníkov /okrem doprovodu - vedúceho/. Prehliadkové vystúpenie má trvať 5 až 15 minút. Ostatné podrobnosti je možné sa dozvedieť u niektorého z uvedených usporiadateľov, o. i. i na Mestskom kultúrnom stredisku 027 44 Tvrdošín, sídlisko Medvedzic, čísla telefónov 0847 2427, 2163, 2167.

- jmb -

V roku 1241 vtrhli cez Karpaty na územie Slovenska do Uhorska a až k Pešti Tatári. Cestou pálili, zabíjali a rabovali čo im prišlo do cesty. Po ich odchode bolo všetko spustošené. Prirodzene aj včelárstvo na Slovensku bolo úplne rozrušené a rozvrátené. Ešte dlho po tatárskej pohrome sa vyberala dežma, ako daň od ťažko sa zotavujúceho včelárstva. Až kráľ Béla IV. zrušil jej vyberanie a určil výhody niektorým krajom, ako Turcu a Liptovu. Do kedy táto výhoda trvala, to už nevieme. V roku 1278 kráľ Ladislav IV. vydal listinu, v ktorej určil medzi inými poplatkami aj platenie mýtného z medu, ktorý sa vozil ako obchodný článok v sudoch. Aj toto je dôkazom toho, že včelárstvo na Slovensku sa zotavilo a opäť rozšírilo. Od vozov, ktoré viezli súdok medu sa platilo mýtno pol fertuna. Pre porovnanie uvediem, že od veľkého voza naloženého kožami rožného dobytku sa platilo tiež pol fertuna. Keď princ Maximilián, syn cisára Ferdinanda mal byť v Bratislave korunovaný za kráľa Uhorska, boli úradne určené ceny potravín a medzi nimi aj cena medu. Cena medu sa rovnala cene masla. Med sa zo Slovenska vyvážal do Rakúska, osobitne do Viedne a Poľska. Napr. v roku 1593 sa len do Viedne podľa zachovaných účtovných dokladov vyviezlo 953 ton medu. Pre porovnanie spomeniem, že v roku 1966 sa nakúpilo na Slovensku 2272 ton, z čoho sa do cudziny vyviezlo 1450 ton medu. Ale vráťme sa do tej dávnej minulosti. S medom vtedy obchodovali panstvá a veľkostatkári vo veľkom tým spôsobom, že ho od chudobných včelárov lacno vykupovali a vyvážali ho ako vlastný produkt bez cla a tridsiatkoveho poplatku, lebo panstvá z vlastnej produkcie medu neplatili nijaké poplatky. Dežma sa od chudobných prísne vyberala. Napr. Mária Széchi v Gemerskej stolici vydala prísne inštrukcie pre decimátora úrody a včiel. V nich prizvukuje, aby dežmovníci obišli miesta, kde sú včelári, usilovne spočítali úle, osobitne ich preskúmali a označené odovzdali.

Tu vidieť, že včelárstvo v dávnej, ale aj v blízkej minulosti malo významnú úlohu v hospodárskom aj v kultúrnom živote slovenského národa, ktorá bude aj v budúcnosti pokračovať.

T. Štrnál

V O FEBRUÁRI SA NARODILI:

Dávid Jaroš, Andrej Precner, Radka Kordiaková, Andrea Ondrejáková, Marcel Božík, Filip Motýl, Tibor Vaslík, Richard Záh, Radovan Kakačka, Simona Orčová, Ján Pavčo, Petra Hurajová, Natália Lenčuchová

Sobáše uzavreté vo februári:

Jozef Buček - Mária Rajmanová
 Karol Piovarči - Janka Korčeková
 Milan Hajdúch - Marianna Šimánková
 Milan Žilinec - Erika Čonková
 Anton Franec - Silvia Žuffová
 Miroslav Pindjak - Erika Kordiaková
 Pavol Kovalik - Daniela Čuchorová
 Lubomír Maňko - Soňa Vrobelová
 Miloš Srnc - Terézia Svitekova
 Štefan Turčák - Eva Žáčiková

ODIŠLI Z NAŠICH RADOV

Martinka Píknová - 3 ročná, Mária Szilagyiová - 70 ročná
 Anton Adámus - 69 ročný, Anna Sivoňová - 70 ročná,
 Žofia Letoštiaková - 81 ročná, Štefan Kováč - 73 ročný,
 Peter Medvecký Ferčík - 80 ročný, Jozef Gonda - 86 ročný
 Terézia Medvecká Ferčíková - 83 ročná, Mária Mihaliaková - 96 ročná
 Mária Jurčiová - 71 ročná, Vladimír Hošoff - 16 ročný
 Ján Majcher - 53 ročný

FEBRUÁR v meteorologickej skratke

Z hľadiska dlhodobého normálu sa tohtoročný "priestupný" mesiac február 1992 vyznačoval na toto obdobie teplejším vývojom počasia /v priemere viac ako o 1 °C/ a taktiež bol výdatný /v porovnaní s inými kútmí Slovenska/ aj zrážkovo.

Zo štatistického hľadiska najchladnejším dňom bol 18. február, keď priemerná denná teplota /PDT/ dosiahla -5,33 °C /vlni to bolo 5. 2.: -21,67 °C/, a naopak najteplejším dňom bol 13. február s PDT +5,0 °C. Najnižšia teplota bola nameraná ráno 6. 2. a to -10 °C, no a najvyššia na poľudnie 29. 2. +10 °C. Na základe zaznamenaných teplôt nám potom vychádza PDT v mesiaci február 1992 -0,07 °C. /Vlni to bolo -5,31 °C a v r. 1990 +3,77 °C/.

Z hľadiska počasia bolo 7 dní jasno a slnečno, 6 dní polojasno, 5 dní oblačno, 2 dni zamračené a dážď a 9 dní sneženie.

Ing. Igor Hodorovský

Lyžiarske preteky

Klub turistov a lyžiarov mesta Tvrdošín v spolupráci s Mestským úradom, Domom detí a mládeže a školami v meste usporiadal verejné lyžiarske preteky o Cenu Bučníka. Preteky v obrovskom slalome sa uskutočnili za krásneho slnečného počasia v sobotu 22. februára v priestoroch lyžiarskeho vleku na Bučníku.

VÝSLEDKY:

1. až 4. ročník - dievčatá:

1. Brieniková Petra, 2. Pilárová Lenka,
 3. Pálešová Eva
 chlapi: 1. Jurinec Jaroslav, 2. Betušťák
 Marek, 3. Gazdík Gabo

5. až 6. ročník - dievčatá:

1. Medvecká Eva, 2. Mravcová Martina,
 3. Martauzová Luba
 chlapi: 1. Zaťko Pavol, 2. Pekarčík Ján,
 3. Brna Tomáš

7. a 8. ročník - dievčatá:

1. Hojová Mária, 2. Petrová Petra, 3. neudelené
 chlapi: 1. Hojo Juraj, 2. Bavlna Jaroslav,
 3. Ševčík Marek

Dorastenci: 1. Gardian Milan, 2. Pilár Peter,
 3. Hojo Stanislav

Dorastenky sa nezúčastnili.

Muži: 1. Brienik Juraj, 2. Mišík Ladislav,
 3. Krížik Miroslav

Ženy: 1. Brieniková Viera, 2. Brnová Lubo-
 míra, 3. Břežanská Beáta

Viera Břežanská

Tvrdošín ■ Tlačový orgán Mestského úradu ■ Vydáva MsKS Tvrdošín ■ Zodp. redaktor: Jozef Miloslav Bašista ■ Vychádza raz mesačne ■ Náklad 500 výtlačkov ■ Noviny pripravila systémom DTP divízia výpočtovej techniky a vytlačilo reprografické stredisko divízie OTS, TESLA ORAVA š. p. Nižná.